



賽德克語的孵育歷程與未來在國際語言領域的永續

Endaan kmlawa ni pniqun knglangan ana bitaq knuwan ka kari Seejiq

セデック語のウィキペディア試験運用と国際言語分野での今後の永続的発展
The Incubation Process of Seediq Language and the Sustainability in the Field of International Languages

文・圖 | Lituk Teymu 詹素娥 (南投縣仁愛鄉親愛國民小學校長)

鑑於「語言滅、民族亡」的危機感，賽德克語的孵育顯得非常重要。

賽德克語維基百科的起點

2015到2017年間，教育部適逢補助南投縣本土教育計劃，於是結合該計畫融入「原住民族語維基百科建置計畫」的宗旨與精神，此乃賽德克語維基百科孵育的起點，亦是一大助力。

賽德克語維基百科的孵育歷程，可謂「時起時落」，箇中的辛酸無法用文字道盡。但自從2019年賽德克族語言推動組織成立後的第二年（即2020），再度接收到政大原民中心關愛的眼神與指導下，重新出發。

檢討後的共識

當時，族人們經過徹底檢討後，凝聚下列共識：

一、挹注生力軍：透過語言推動組織網羅就讀大專院校的賽德克族青年加入維基百科的編輯，藉此培養賽德克族青年的族語意識；採取年輕人帶領年輕人的方式，開創族語維基百科的新契機。

Qtaan saw smeisug ka kingal kari “Mphing ka kari do peungac ka Sjiqan” da msa, mtduwa saw shjil bi ka kmlawa kari Seejiq.

Prjingan WIKIPEDIA kari Seejiq

Hngkawas 2015-2017 siida, pklug dmayaw hbanan uuda ttgsa tndxgal Nan-tow-seyn ka Cyaw-yu-pu. Kiya ni qnpringan Seejiq o msupu pusu dngusan “uuda phiyug WIKIPEDIA kari seejiq tnpusu” ka uuda nii. Ida prjingan kmlawa kari Seejiq babaw WIKIPEDIA ka nii; Ida paru bi biyax dnayaw na kmlawa kari Seejiq babaw WIKIPEDIA ka nii.

Endaan kmlawa kari Seejiq WIKIPEDIA ga, tduwa ksun “mnsuwil mtutuy mnisuwil mtucing”, kska na hiya o ungac brahan mduuy ppatas dhqan matas. Kiya ka kiya ni paah bi pnhiyug qpringan psikul dmudug kari Seejiq hngkawas 2019 do, tgda hngkwasan (2020) siida, spruan qmita ni tgsaan pyasan tgparu Ceng-c pusu sslian qmqr knkla seejiq tnpusu duri, kiya ni mtutuy dungan.

Bukuy pnrngagan msupu lnglungan

Siida, Seejiq balay o mnuda kmalu pprngaw do, ida msupu saw truma nii ka lnglungan dha.

Tkingal o, kseumal bgurah biyax: Spowda psikul mdudug qnpringan kari pskaji lmawa gisu meuyas patas sapah pyasan mbbiyax Seejiq, meiyah teumal matas WIKIPEDIA, duri ni psluhay ni skbiyax lnglungan dha mquri kari dha nanaq smluhay; Kiya ni



維基百科孵育場寫手計畫，與會人員合影。

二、擴增寫手人力：盤點並邀請通過高級族語認證、族語老師、語推人員、牧者及文史工作者等語言人才加入寫手行列。

三、定期聚會研討：每月採取「三小聚一大聚」工作坊。平時，寫手們在家進行翻譯作業，再交給三語群的青年們上平台編輯，因此有三小聚的機會；一大聚是寫手們牽著編輯手進行三語別族語翻譯的原則，並學習翻譯技巧，進而增進族語能力。

四、定點穩定發展：型塑語推組織是賽德克族的語言巢，想參與維基百科與學習族語就來語言巢，讓語推組織成為大家喜歡來的地方。穩定族語的發展，看見族語持續傳承於台灣，甚至傳揚到世界各國，增強族語的能見度。

耆老與青年共同合作

從此，賽德克族語推組織推出全國最年輕尚且仍在就讀大四，2018年就通過高級族語認證的江凱文先生擔任維基百科孵育場的召集人。2020的三月起，我們在政大原民中心的鼓勵下，執行凝聚的共識展開行動。落實每週「三小聚一大聚」工作坊，即每週召集



spowda mbbiyax mdudul nanaq mbbiyax, pkrana uuda kari seejiq WIKIPEDIA hici.

Tdha o, pkrana ppatas sjiqan: Gimun kana ni plwaun ka mnawda mangal hangan pspun tgbaraw kari Seejiq, emptgsa kari, empsikil kari, emptabug ni empqah quri endaan rdrudan sbiyaw dnii, meiyah meumal matas ruwan qnpruhan.

Ttru o, mdhug psrahul pprngaw: Kngkingal iyax sngayan o ida powda “mntru mrahul ciway mrahul hbaraw pxal”. Empatasa o ida tmhjil kari sapah han, bqanun dha tru qnpruhan mbbiyax sqqapah dha babaw ping-tay, kiya ni kika niqan mrahul mntru ciway ksun; Manu ka hbaraw mrahul pxal o kika emppatas ga mduuy baga empsqapah, mkeanak nanaq pprngaw shuya tmhjil ka kari Seejiq, duri ni smluhay shuya tmhjil ka kari Seejiq, kiya ni tduwa mrana ka knklaan ka kari Seejiq.

Tspac o, Tdhug saan ni pkdhug prana: Psdhugan kadu kari Seejiq ka qnpringan psikul kari, mkmteumal emppatas ga aguh kadu kari, mkmteumal smluhay kari Seejiq ga aguh kadu kari, kata dha kuxul bi yahan ka qnpringan psikul kari. Skdhug prana ka kari Seejiq do pqtaun gisu Itulun rmngaw Taiwan ka kari Seejiq, duri ni kmaan dhuq knglangan eseiisil klwaan hici, ptbiyax qtaan kneinu ka kari Seejiq.

Mseupu meuda ka drudan ni mbbiyax

Kiya ni paah siida, qnpruhan psikul kari Seejiq o smikul kana ka klwaan mbiyax bi ni ida gaga meuyas sapah pyasan tgspace hngkawas, hngkawas 2018 do wada mangal hangan mnawda tgbaraw karia Seejiq

青年朋友在語言推動組織教室進行平台的編輯；每月邀請耆老寫手們與青年朋友進行族語寫作工作坊。

賽德克族語言推動組織依循3S3T一體的原則，將耆老寫手與青年編輯手分為三組進行，即德路固賽德克語、都達賽德克語與德固達雅賽德克語三語別。2020年的共同的目標就是完成189個國家的轉譯工作。

合作帶來的加乘價值

每週每月的聚會，著實累積了不少的文本、精進了翻譯的技巧，也增進國際的認識。尤其是青年跟著老的對話，促進自我的認同感及堅定的使命感。耆老寫手們與青年們的編輯攜手合作，發現有下列附加價值：

一、營造老青互動的機會：讓青年見識長輩的智慧，且有充分的時間向長輩請益；也讓長輩明白年輕人的現代知識與運用電腦科技的能力。

二、增進本身對國際的了解：翻譯時，必須要先精讀深究該文本，等有所了解後才能有到位的翻譯。因此，在閱讀過程中，也就增進本身對該國的認識。



從華語翻成族語時，因為有些詞彙與文化的關係，在族語中，必須透過討論才能找出適當的詞彙來運用與衍生。

na Walis Huwac, pdudul mbbiyax ni rdrudan kmlawa WIKIPEDIA Seejiq Balay. Paah hngkawas 2020 idas 3 do, madas nami kndudul pyasan tgaru Ceng-c pusu sslian qmqr knkla seejiq tnpusu duri, rwahun kana ka lnglungan mowda pnrngaw kari. Balay bi mowda kingal iyax sngayan o “mntu mrahul ciway mrahul hbaraw pxal” matas kari Seejiq. Kika kngkingal iyax jiyax sngayan prhulun qnpringan psikul kari ka mbbiyax, psqapah matas babaw ping-tay teynnaw; Kngkingal idas o slawa kana ka rdrudan matas ni mbbiyax matas seupu smluhay matas kari.

Qnpruhan psikul kari Seejiq ga mgelug prngagan kari, asi ka mseupu kana ka 3S3T ksun. Ksnakun tru qpuruh ka drudan empatas ni embbiyax psqapah matas babaw teynnaw, kika kari Seejiq Truku, kari Sediq Toda, kari Seediq Tgdaya. Hngkawas 2020 ida msupu kingal ka lnglungan, kiya ka pqhdu tmhjil matas 189 klwaan ka dungus balay.

Suyang dngusan pnadas snpuan

Mrahul kngkingal iyax jiyax sngayan, mrahul knkingal idas, emduwa balay ka egu ka tmhjil matas patas, emduwa slukah balay ka tmhjil kari sayang ni egu knrana ka knkla quri eseisil kklwaan uri. Rabang bi ka pprngagan kari mbbiyax ni rdrudan, mtbiyax tkla saw ima ku ka yaku ni mkrumul bi ka lnglungan. Mseupu matas patas ni psqapah patas babaw teynnaw ka mbbiyax o, ida niqan bi ririh niya, gaga sbatas truma nii:

Tkingal o, Pkrahul drudan ni mbbiyax pprngaw kari: Pkla knkla rdrudan mbbiyax; Pkniqan jiyax smiling rdruda ka mbbiyax; Pkla niqan nanaq knklan dha knxalan sayang ni mduuy teynnaw dnii ka mbbiyax.

Tdha o, pkrana quri saw knkla na kklwaan: Tmhjil kari siida, asi ka pleayun smpug ka patas han, klaun ka pusu bnatas na do kika pdhuq ka tmhjil kari da. kiya ka smpug siida, pkrana ka knklaan quri kklwaan uri da.

Ttru o, pkbiyax tmhjil kari matas kana: Kndadax kari Tlu thjilan matas kari Seejiq siida, yaasa ini pntna pnyahan dha kari, niqan ka kari ini bi jili kndadax sbiyaw na ka kari o, asi ka spowda pprngagan gimun ka dungus bi kari djiyun ni mnrana na kari. Rahuq na ungac brahan tmhjil kari o hmuya ka kbarux ni asi ptnai hngang na kida, dsaw nii dga, asi ka spowda pprngaw kiya ka klaan ka dungus na da.

Tspac o, luhay mduuy matas pskraya kari: Matas patas siida, pskraya matas patas ni pskraya stuq

三、增強彼此對翻譯的技巧：從華語翻成族語時，因為不同語系與文化的關係，有些詞彙的意境不曾出現在族語中，必須透過討論才能找出適當的詞彙來運用與衍生。其他轉換不易的只好借詞、直譯，這些概念必須透過對話才能見其章。

四、熟悉書寫、標點符號的使用：書寫文章時，書寫符號與標點符號是文章的靈魂，誤用就無法表達其意了。

五、加速我族語言集向國際：族人同心協力與堅持的精神，週週集聚、月月不停的族語寫作編輯，賽德克族終於如願把賽德克語「集」向國際了。在2021年3月16日正式列入維基百科語言的行列，這是大家共同努力的成果。2021年4月15日在台北市市長官邸舉行記者會宣告！

未來的規劃方向

爾後，賽德克族將會持續在語言推動組織中，透過族語寫作工作坊撰寫更多的條目，除了完成世界國家的條目、國家元首的介紹外，未來的一年規劃完成介紹台灣原住民部落，如部落的地理環境與範圍、交通資訊，及部落的族群、宗教信仰、由來、特色等等。

未來將招募更多青年朋友參與族語寫作工作坊，發展原住民族終身學習網路，培養更多族語人才。過程中，將借重耆老們的族語能力及青年的資訊能力，採團隊分工又合作模式。齊心戮力保持屬於南島語系中的賽德克語在國際上的能見度，並因著條目的創作和翻譯作業，訓練和培養更多超越數位典藏功能的賽德克族語言人才。◆



維基百科轉譯場寫手計畫，現場會議實錄。

kari o ida utux lhun patas ka nii, nasi qnquan mduuy do peungac brahan klan kida.

Trima o, tbiyax mquri eseisil kklwaan ka kari Seejiq Balay: Mntna lnglungan mseupu biyax ni mkrmul prahul kngkingal iyax jiyax sngayan, ini bi kstuq ka bnatas patas, kiya ni qulung bi smulu mquri

kngklangan ka kari Seejiq da. Hngkawas 2021 idas 3 jiyax 16 do wada bkugan ruwan WIKIPEDIA ka kari Seejiq da, ida snpuan biyax sjiqan ka knciyan nii. Hngkawas 2021 idas 4 jiyax 15 siida, spowda ci-cehwey kwan-ti Tay-pey-s-can pgkla kana ka sjiqun.

Pprngaw ddaun hici

Bukuy do, Seejiq Balay ga pkttu mniq qnpringan psikul mdudug kari, spowda smluhay matas kari ni pbatas egu bi kbkug, rahuq na matas bkug kleegan klwaan knglangan, matas pkla empudul klwaan, babaw na kingal hngkawas do pkmuda matas pklalang seejiq tnpusu Taiwan, saw ka lnglingay ni nniqan alang, ppanan rulu, klgan sjiqan, snhiyan lnglungan, pneyahan alang ni gnabang alang dnii.

Bukuy do pklawa mbbiyax miyah teumal smluhay matas kari, pkrana silhayan wang-ru yueyn-cu min-cu bitaq rudan, pkhbaraw mkla kari seejiq tnpusu. Muda nii o pkbarux knkla kari drudan ni knkla c-syun mbbiyax, ida pseanaq ni mseupu ka qnpringan. Msupu ka lnglungan kmbiyax hmuric kska na nkari Nan-taw nniqan na knglangan ka kari Seejiq Balay. Duri ni yasa matas bgurah kari bkug ni tmhjil kari, pkla ni psuluhay hbaraw mkala snku su-wey ka sjiqan Seejiq Balay. ◆



Lituk Teymu

詹素娥

賽德克族，南投縣仁愛鄉親愛村松林部落人，1960年生。南華大學文化創意事業管理碩士。現任南投縣仁愛鄉親愛國民小學校長、賽德克族語言推動組織計畫主持人、南投縣原住民族資源中心籌備委員會召集人。

人、南投縣原住民族資源中心籌備委員會召集人。